

SÅ RESTE VI

Om studierna

Boken Så reste vi är i första hand tänkt att inspirera er till att komma ihåg och berätta om allt ni själva har varit med om som anknyter till resande och färdmedel. Alla har vi rest till och i arbetet, för att hälsa på släkt och vänner, under semestrar och i andra ärenden. Alla har vi minnen att bidra med i ett stimulerande utbyte av tankar kring hur det var att resa förr jämfört med nu.

Ta fasta på de aspekter av resandet som intresserar er särskilt. Är ni särskilt roade av hur kommunikationsmedlen har förändrats, så formulerar ni förstås teman att diskutera kring som anknyter till det, och jämför olika fartygs, bilmodellens, loktypers, flygplanstypers för- och nackdelar.

Ta med diabilder, album, tidningsartiklar, resedagböcker, biljetter, gamla resebroschyrer och annat material som anknyter till de reseminnen som ni vill dela med varandra.

Ni som vill arbeta lite friare kan t.ex. bestämma att ha temakvällar. Då kan ni tillsammans minnas kring olika ämnen som:

- ▶ Min bästa utlandsresa (Vad är det som gör att en utlandsresa känns verkligen lyckad?).
- ▶ Mina mest minnesvärda upplevelser på tåg (både bra och mindre bra).
- ▶ Mina värsta resestrapatser.
- ▶ Min roligaste bilsemester (Vad gjorde den särskilt minnesvärd?).
- ▶ Vad har blivit bättre/sämre med båtresorna nu jämfört med förr?

- ▶ Minnesvärda resor med buss förr och nu (både semesterresor och korta resor).
- ▶ Mina bästa reseminnen från (ett visst decennium).
- ▶ Resor i arbetet som jag särskilt minns (Varför? Vad gjorde dessa resor speciella?).
- ▶ Det roligaste/värsta resällskap jag någonsin haft.

Formulera själva på liknande sätt de teman som just ni vill minnas kring.

Är ni särskilt intresserade av hur kommunikationsmedlen har förändrats, så formulerar ni förstås teman att diskutera kring som anknyter till det, och jämför olika fartygs, bilmodellens, loktypers, flygplanstypers för- och nackdelar.

Ni väljer själva i hur nära anslutning till bokens text och kapitelindelning ni vill diskutera. För er som vill minnas och diskutera i nära anslutning till bokens text följer här ett antal frågeställningar, ordnade efter bokens huvudrubriker. Se dem som en hjälp till att komma igång och låt dem inte undanskymma era egna önskemål om vad studierna ska handla om.

Stafettpinnen till ett resande sekel

Gästgiverierna var genom olika förordningar väl spridda längs vägarna. Det skulle inte vara mer än 20 km mellan dem. Finns det några gamla gästgivaregårdar kvar i er trakt? Finns det hus eller gårdar kvar som tidigare varit gästgiverier? Vad vet man om deras historia?

Många ångbåtar har trafikerat de svenska kusterna och sjöar och vattendrag i hela landet.

Finns det några ångbåtar kvar i närheten? Finns det några berättelser om vilka som for med dessa och hur det var att färdas med ångbåt på 1800-talet eller i början av 1900-talet?

Järnvägsbyggandet var intensivt i Sverige under andra hälften av 1800-talet och fram till 1930-talet. När anlades järnväg i er bygd? Var det staten eller enskilda järnvägsbolag som byggde dem? Vilka reste och vart reste man? Finns det foton eller reseskildringar från den tiden? (Järnvägsföreningar eller skrifter från hembygdsföreningar kan innehålla berättelser om resandet.)

Åtskilliga fick sin utkomst av järnvägsbyggande och järnvägsdriften. Har ni anhöriga som arbetade vid järnvägen?

Turistresandet kom igång i slutet av 1800-talet. Fanns det turistmål i era trakter? Hur kom man i så fall dit?

Uppfinningar och optimism när seklet var ungt

Allt fler kunde i början av 1900-talet resa med tåg eller ångbåt eftersom priserna blev något så när överkomliga. Hur reste man i era trakter från landsbygd till stad för att t.ex. sälja varor på torgen? Fanns det platser där man kunde byta från ångbåt till tåg eller motsatsen? Har någon foton eller andra minnen från resandet i början av seklet?

Emigranttrafiken till Nordamerika var som allra störst kring 1870, på 80- och 90-talen samt kring 1905 och med en sista våg av emigranter kring 1925. ”Vår svenska folkstam har kluvits i två delar...”, skrev Vilhelm Moberg när ca 1,3 miljoner svenskar tagit vägen över oceanen, de flesta via England. Var er bygd en utvandringsbygd? Har ni släktingar som utvandrade? Hur reste de? Finns det brev eller vykort som berättar om hur livet var på överresan?

Ny framtidstro mellan världskrigen

Järnvägsnätet nådde sin största utbredning i slutet av 1930-talet. Allt fler reste till arbeten eller som inkallade, för att hälsa på släktingar eller till staden i ärenden. Finns det egna minnen eller något i fotoalbum från denna tid, från t.ex. resor med tredjeklassvagnar eller särskilda militärtransportvagnar under andra världskriget?

Bussar och bilar blev allt vanligare på 20-talet. När startade busstrafik i er bygd? När familjen första gången kunde åka med någons bil på utflykt tog man om möjligt foto, har ni några bilder kvar? Jämför också vägnätet nu med då. Finns det några synliga rester av ett gammalt vägnät?

Flygtrafik på reguljära linjer var något helt nytt. De flesta ”vanliga” människor kom dock i kontakt med flygmaskiner som åskådare eller genom uppstigningar och rundflygningar som t.ex. Albin Ahrenbergs rundtursturné 1926, då hela 8 000 svenskar fick prova på att flyga. Har ni några berättelser, foton eller andra minnen från dessa flygplan och turer?

På 1930-talet började många människor att cykla på kortare eller längre semesterturer. STF öppnade vandrarhem och tryckte upp väglappar för guidning. Finns det egna eller andras minnen från semesterresor kvar i byråådor? Om ni cyklade; vilken utrustning hade ni? Hur ordnade ni med packningen? Cykelväskor, resväska på pakethållare eller...? Hur övernattade ni? Hur ordnade man med mathållningen?

Har någon varit med på tågthem? Var det ett bra sätt att semestra?

Vilka minnen har ni av hur semesterlängd och tillgängliga kommunikationsmedel påverkade vilka resmål som var möjliga?

Teknisk utveckling och öppnade gränser efter kriget

Tågresandet blev effektivare och tredje klass slopades 1956 men fortfarande var stoppen vid vissa stationer ganska långa. Har ni foton från "livet på perrongerna"? Jämför tågresandet då och nu. Ljud, lukter, komfort m.m. Vad hade ni i matsäcken på femtiotalet?

Semesterresandet sköt fart på 1950-talet. Sällskapsresor till andra länder blev allt vanligare. Vilka resmål kan ni komma ihåg från egna eller andras resor? Har ni egna minnen, fotalbum eller kanske rent av kvitton och handlingar som visar vad det kostade? Ta med dem och ta del av varandras minnen.

Bussutfärder blev populära för allehanda grupper och föreningar. Jämför, om ni har erfarenheter, hur det var att färdas i bussarna då med dagens bussar. Hur var vägarnas standard och rastplatserna jämfört med nu?

Den tredje semesterveckan 1951, ökat välbefinnande och familjebilarna medförde nya möjligheter att semesterresa med egen bil. Vart gick resorna? Har ni erfarenheter av tältsemester? Hur var tältplatserna? Hur gjorde ni med maten?

Det blev möjligt att ta med bilen på resa till Gotland, Åland eller till kontinenten. Har ni egna minnen? Hur var det att köra ombord? Hur stora var färjorna? Vad kostade det? Vad handlade man ombord?

Har ni egna foton på bilen, kanske under vaxning i någon skogsbacke en vacker vårdag med kaffetermos? Kommer ni ihåg registreringsbokstäverna? Rökte ni i bilen? Hur var det med säkerheten?

Under 1950- och 60-talen fanns det fortfarande ett stort antal livsmedelsaffärer, mjölkaffärer och charkuteributiker på landet och i bostadsområdena i städerna. Många små distributionslastbilar och livsmedelsbussar ilade omkring till dessa, inte bara med margarin. Jämför lastbilsstorlek och handelns utveckling med dagens stormarknader och grossister.

Resandet i seklets slut

Diskutera tågresandets förutsättningar med allt snabbare tåg på allt färre banor men med fler passagerare. Vad betyder det för utvecklingen på mindre orter och i glesbygd? Vad betyder tågtrafiken för t.ex. pendling till arbetet? Diskutera miljökonsekvenserna. (Jämför t.ex. tunneln genom Hallandsåsen för tio minuters kortare restid.)

På färjelinjerna ersätts traditionella fartyg av höghastighetsfärjor. Är det bra eller dåligt? Vad betyder det för resandet?

Vad betyder prissättningen för resandet? Hur kommer det sig t.ex. att man idag kan åka till London med flyg för 1/3 av priset för en biljett mellan Visby och Stockholm?

Hur vill vi resa i morgon? Ska resandet i första hand bli billigare eller snabbare eller bekvämare eller miljövänligare eller säkrare eller mer upplevelsefyllt? Vilket tycker ni är viktigast?

Bilda Förlag, Box 42 053, 126 13 Stockholm,
Tel. 08-709 04 11

E-post info@bildaforlag.se

Får kopieras fritt

ISBN 91-574-5901-0

BILDA FÖRLAG